

Hytte-Norge under vann

I framtida kan hytta di bli verdiløs

Tusenvis av hytteeiere blir rammet av en dramatisk havstigning i åra framover. Redermilliardær John Fredriksen, hotellkonge Petter Stordalen og milliardær Jens Ulltveit-Moe er blant de mange som risikerer at stormfloa tar ferieparadisene deres.

Tekst: **Per Ellingsen**
pel@dagbladet.no

Tone Vassbø
tva@dagbladet.no

Fredriksens sommerpalass på sørspissen av Nøtterøy er kanskje Norges mest attraktive sommersted, trolig verdt opp mot 50 millioner kroner. En kort helikoptertur unna ligger Jens Ulltveit-Moes sommerresidens. I 2004 betalte han hele 17,8 millioner kroner for sommeridyllen i strandkanten i Homborsund i Grimstad kommune.

Et par tiår fram i tid kan disse praktfulle eiendommen bli ofre for klimaendringene. Like ille ser det ut for Petter Stordalen, som eier en annen særdeles attraktiv sørlandspære i Gamle Hellesund.

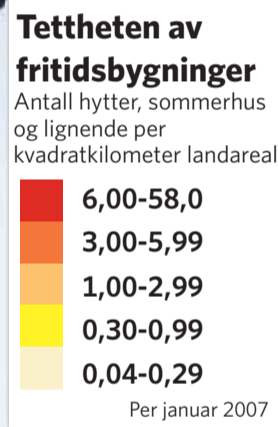
Eiendommen betalte han seks millioner kroner for, men det er over ti år siden.

– Når millioner av mennesker må flykte, og arter dør ut, blir det helt galt av meg å bekymre meg om hytta mi ligger høyt nok over vannet. Klimatrusselen har en helt annen dimensjon, sier Petter Stordalen til Dagbladet.

Dersom modellene for havstigning stemmer, vil stormfloa i Oslo-fjorden gå mer enn 2,3 meter høyere enn i dag.

Hyttepalassene ligger tett i de store hyttekommunene som Fredrikstad, Hvaler, Larvik, Kragerø og hele sørlandskysten. I Rogaland blir stigningen noe mindre, i Hordaland vil stormfloa stå 2,35 meter over normalt nivå, men verst blir det langs Trøndelagskysten der stormfloa kan nå

Økende havtemperatur og smelting av is på land forårsaker havstigning. En studie anslår at havet kan stige med opptil en meter, og stormfloa opp til 3,5m langs Norskekysten de neste 80-90 åra. Stormfloa tar ikke bare fritidseiendommer. Den vil ramme både boliger og næringsvirksomhet. Hytter som fram til i dag har ligget over skoggrensa, kan om noen år bli skogshytter. Snøgrensa vil krype gradvis oppover, og om 100 år vil den ligge 200-300 meter høyere enn i dag. Forskere spår at vi nærmer oss ei snøgrensa på 1000 meter mange steder i Sør-Norge.

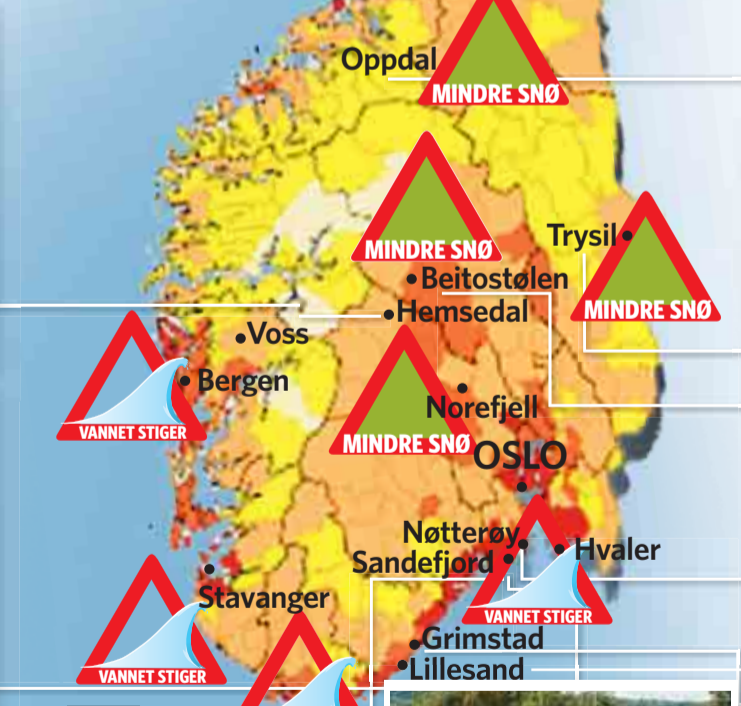
Blir det snøfritt? Tidligere forsvarsminister Kristin Krohn Devold, nå generalsekretær i Den Norske turistforening, trives med vannbæring på 60-tallshytta i Grøndalen i Hemsedal som hun og ektemannen kjøpte for fem år siden.

Litt å gå på? Bryne-investor Tore Lie kjøpte denne hytta i Blindleia av Erik Solér i 2004. Prislapp 13,5 millioner kroner. For det fikk Lie 4,5 mål tomt og ei hytte nær sjøkanten med 70 kvadratmeter i grunnflate

Utsatt til: Også Atle Brynestad og Linn Stokke slapper av i ferien i den populære luksuseia, nærmere bestemt på Bergsøya i Lillesand.

Får snø? Kjell Inge Røkses hyttepalass i Oppdal – på folkemunne kalt Røkkehytta – er på hele 2150 kvadratmeter, inkludert et anneks.

På grensa? Bjørn Dæhlie tar 50-60000 kroner for ei uke for skiglade gjester på Dæhlie-hytta i Trysil.

Beholder snøen? Beitostølen tiltrekker seg mange skiers. Hytta til Frode Andresen og Gunn Margit Andreassen ligger ved Skistadion.

I vannkanten: Hotellkonge Petter A. Stordalen har tidligere sagt at det var sjokktilstander da han på 90-tallet betalte over seks millioner kroner for sommerboligen på Sandøya i Gamle Hellesund. I ettertid har han også kjøpt naboeiendommen.

I vannkanten: Dronning Sonjas fetter, Kjell Christian Ulrichsen, har i årevis hatt store problemer med at andre folk bader og soler seg på eiendommen hans på Torsholmen i Sandefjord.

I vannkanten: Investor Øystein Stray Spetalen kjøpte sitt sommersted i Sandefjord av Bettum-familien for 16 millioner kroner for ti år siden og bygget en ulovlig sandstrand. Kommunen ga etter fordi skjellsanden ville bli vasket vekk av sjøen. Mer av eiendommen kan med tida bli vasket vekk hvis spådommene om havstigningen slår til.

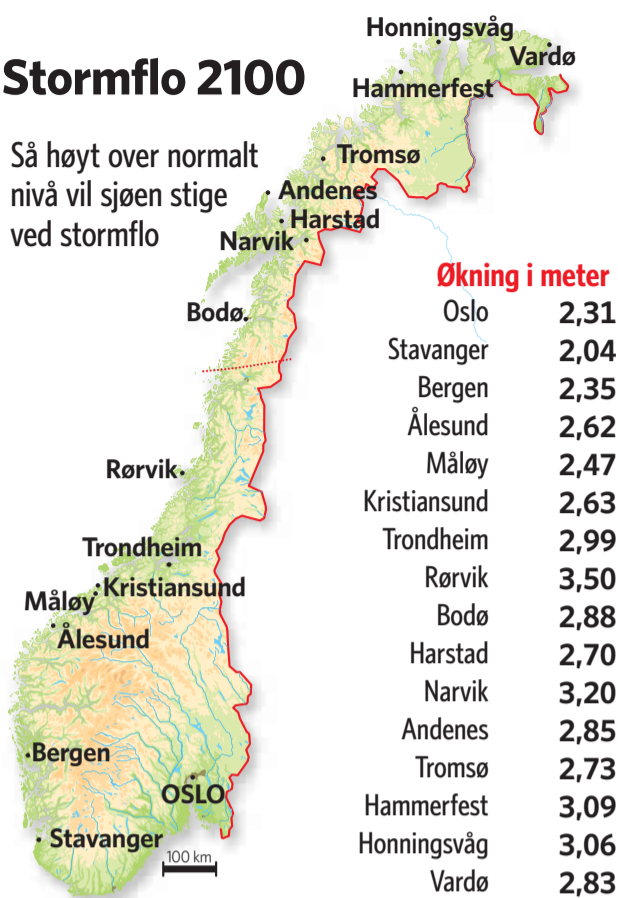
I vannkanten: Landstedet til skipsreder John Fredriksen på sørspissen av Nøtterøy ved inngangen til Vrengensundet. I meklerbransjen blir verdien av eiendommen anslått til bortimot 50 millioner kroner.

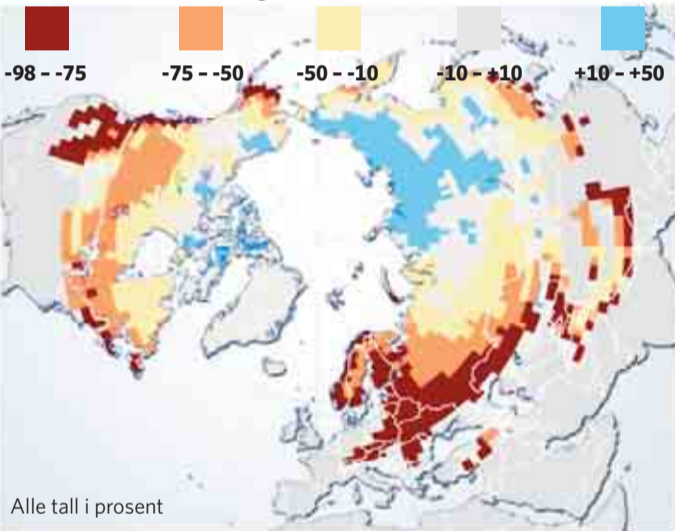
Utsatt til: 17,8 millioner kroner var prislappen da Jens Ulltveit-Moe skaffet seg sitt sommerparadis i Homborsund for tre år siden..

Stormflo 2100

Så høyt over normalt nivå vil sjøen stige ved stormflo

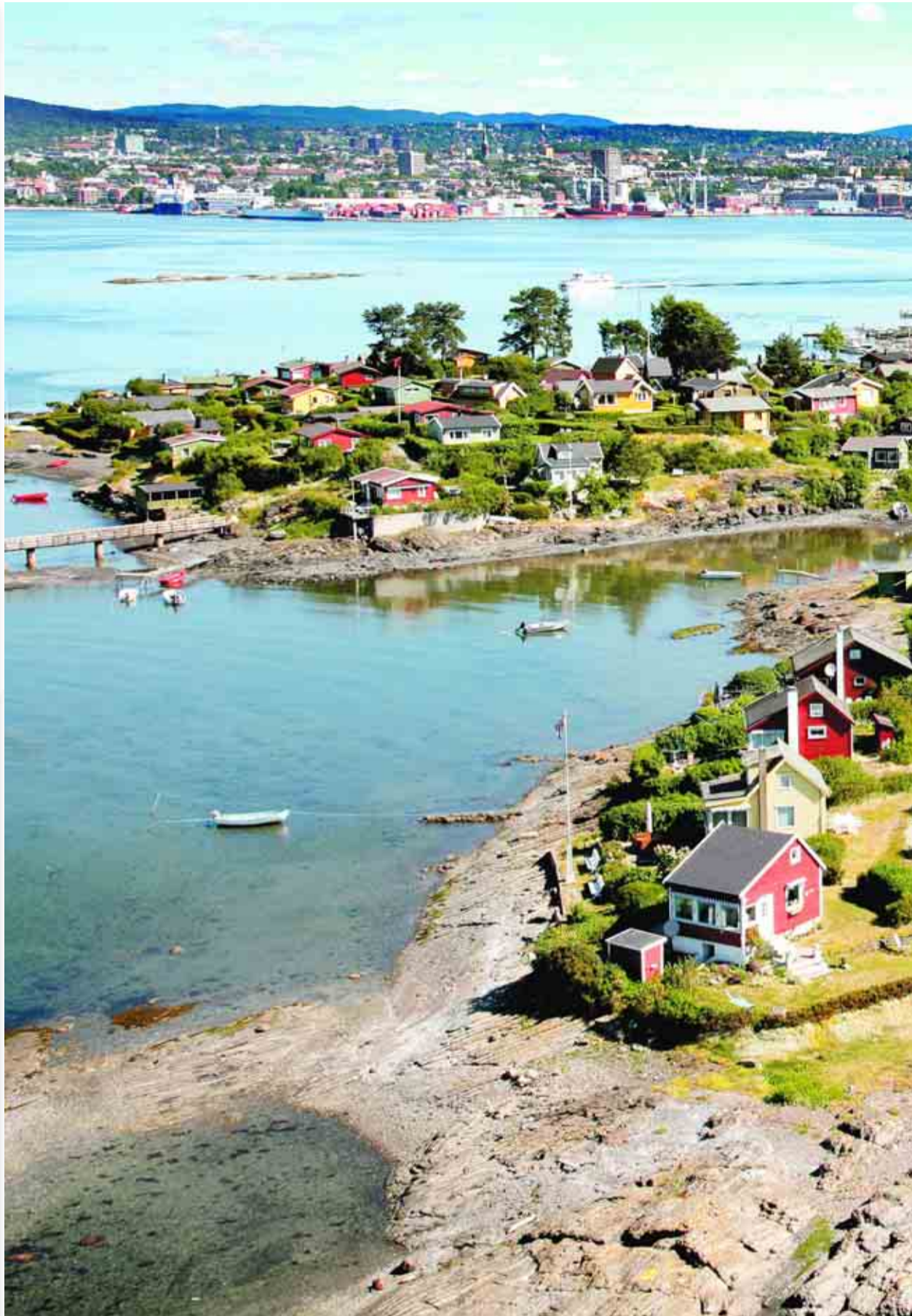
Antatt reduksjon av snø 2080- 2100

Når temperaturen i vinterhalvåret stiger i hele landet blir det også mindre snø. Nedbøren i vinterhalvåret vil øke over det meste av landet, men ettersom temperaturen også vil øke blir resultatet likevel mindre snø. Endringene er størst på Sør- og Vestlandet og i kystnære strøk av Østlandet, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark. Dette er områder som i dag har til dels store nedbørmengder i form av snø og vintertemperaturer som ligger nær 0 °C.

Snøen vil ikke forsvinne fra disse områdene, men både snømengdene og varigheten av snøsesongen vil reduseres. I indre strøk av landet som i dag har kaldt vinterklima og langvarig snøsesong vil også temperaturen øke, men her blir endringene i snømengder ikke fullt så dramatiske som i kystnære områder.

Kilde: Unep, Grid Arendal
20©07 Dagbladet GRAFIKK

TRUET AV HAVSTIGNING: Mange hytteeiendommer trues på sikt av at havet stiger. Lindøya innerst i

hele 3,5 meter høyere enn normalt nivå.

Stormfloa tar ikke bare fritidseiendommer. Den vil ramme både boliger og næringsvirksomhet.

Ubeboelige

Lindøya og Nakkholmen innerst i Oslofjorden er to av hytteparadisene i Oslofjorden som kan bli ubeboelig noen år fram i tida. I 2100 kan stormfloa gå mer enn 2,3 meter over dagens havnivå i indre Oslofjord. Men lenge før det risikerer mange hytteeiere å oppleve at hytta blir vasket på sjøen. Hyppige oversvømmelser og mer ekstremvær kan gjøre svært mange hytter langs norskekysten ubeboelig i framtida. Ingen ønsker i dag å snakke høyt om hvor store verdier som står på spill, men alle vet at det dreier seg svære summer. En av landets fremste klimaforskere, professor Helge Drange ved Nansen- og Bjerknes-senteret, sier til Dagbladet at havstigningen er udiskutabel, og at den kommer til å

fortsette i mer enn tusen år framover.

– Dersom jeg skulle investert i ei ny hytte ved sjøen, ville jeg kontaktet kjentmenn eller Sjøkartverket for å høre hvor høyt stormfloa går i dag. Så ville jeg bygd hytta minst én meter høyere, sier Drange.

Økende havtemperatur og smelting av is på land forårsaker havstigning. I en studie som professor Helge Drange står bak gis det et anslag på at havet kan stige med opptil en meter langs norskekysten de neste 80-90 åra.

Det globale havnivået har økt med 17 cm de siste hundre åra. Siden tidlig på 1990-tallet har stigningen i havnivået akselerert kraftig.

Selv om menneskeheten allerede i dag reduserte klimagassutslippene dramatisk, vil havet bare fortsette å stige. Det vil derfor være nødvendig å tilpasse seg de endringene som uansett kommer, og å planlegge slik at en unngår framtidige overraskelser, sier professor Drange.

Folk som eier hytter nær sjøkanten kan derfor vente seg trøbbel. Den største utfordringen blir å takle stormfloa. Ved stormflo

blir vannet langs kysten stuet opp mot land på grunn av lavtrykk og sterk vind. Klimamodellene viser at stormflobenomenet i tillegg blir forsterket utover i dette århundret.

– Når stormfloa kommer på toppen av et generelt høyere havnivå, risikerer vi enorme skader på hytter, hus, næringslokaler, vei, vann, kloakk, osv., sier Drange.

Bekymret ordfører

Modellene viser at havet kan stige med mellom 2 til 3,5 meter over vanlig nivå ved stormflo i år 2100. I indre Oslofjord kan stormfloa gå 2,3 meter over vanlig nivå. Det rammer de mest attraktive hytteområdene i Norge,

En fersk rapport om snø- og ismelting, som FNs miljøprogram UNEP står bak, slår fast at nedsmeltingen av snø og is går raske enn tidligere antatt. Grønlandsisen mister i størrelsesorden 200 milliarder tonn vann per år. Smeltehastigheten er doblet i løpet av de to-tre åra. Selv om det vil være variasjoner i smeltingen, gir dette grunn til bekymring. Det

er dårlig nytt for dem som har investert store verdier i eiendommer nær sjøen.

Ordfører Erling Laland (Ap) i Kragerø, som har vel 3350 fritidsboliger innenfor kommunegrensen, sier til Dagbladet at frykt for havnivåstigning gjør at ingen får bygge lavere enn to meter over havet.

– Men vi er bare i begynnerfasen. Til høsten skal kommunen gå i gang med en ny miljøplan som så skal innarbeides i kommuneplassen. Der må vi ta med hvasstigningens betydning for fritidsboliger, boliger, næringsvirksomhet, veier, vann og avløp. Med muligheter for flere stormflo-situasjoner årlig, der havet stiger kanskje 2,30 meter over normalt nivå, vil helt klart forårsake svært store skader. Jeg vet ikke hvor mange hus og hytter som ligger kloss innpå sjøen her i Kragerø, men det skal vi nå finne ut av, sier Laland til Dagbladet.

Snøen forsvinner

De med best råd har hytte både ved sjøen og på fjellet. De risikerer et dobbeltsjokk. For hyt-

ter som fram til i dag har ligget over skoggrensen, kan om noen år bli skogshytter.

Der det tidligere var gode løyeporhold vinterstid, risikerer vi snøløse vintrer i framtida. Beregninger viser at de trendene vi har sett til nå med mildere vær og mer nedbør vil fortsette, med unntak av somrene på Østlandet som kan bli tørrere. Det er spesielt vintrene som blir varmere og det blir mindre snø i lavereliggende områder. Snøgrensen vil krype gradvis oppover, og om 100 år vil den ligge 200-300 meter høyere enn i dag.

– Vi nærmer oss altså en snøgrense på 1000 meter mange steder i Sør-Norge. Dersom jeg skulle kjøpt hytte på fjellet med relativt sikre snøforhold, ville jeg nok valgt et sted som nærmet seg 1000 meter over havet. Men kortere og mildere vintrer betyr ikke mindre snø til fjells. Økt nedbør framover vil gi mye snø vinterstid bare du kommer høyt nok opp, sier Drange til Dagbladet.

Landets to største hyttekommuner, Ringsaker og Trysil i Hedmark, vil oppleve store forskjeller

Oslofjorden er et av hytteparadisene som kan bli ubeboelig noen år fram i tida.

fra de laveste områdene til de høyeste.

Det betyr mye snø øverst i løypene, og lite eller ingen snø lenger nedover. Landets tredje største hyttekommune, Hol i Buskerud, der vel 90 prosent av arealet ligger på 900 meter over havet eller mer, kan se noe roligere på framtida. Derimot er det grunn til bekymring for hytteeiere i Hemse-

«Dersom jeg skulle investert i ei ny hytte ved sjøen, ville jeg kontaktet kjentmenn eller Sjøkartverket for å høre hvor høyt stormfloa går i dag.»

Helge Drange, professor

dal, Trysil, Voss og Kvamskogen. De som har kjøpt hytte under 800 meter over havet har gjort en

tabbe, og den tabben kommer til å bli synlig i løpet av de neste 25 åra, mener lederen av Lavutslipp-

Foto: Jacques Hvistendahl

sutvalget, BI-professor Jørgen Randers.

Hyttemeklere merker allerede at hytteentusiastene vil høyere opp enn tidligere. Ferske meldinger fra bransjen viser at utbyggere brenner inne med rekordmange usolgte fjellhytter – særlig i lavereliggende strøk med snømangel i vinter.

Forsikringen vil ikke gjelde

Dersom havet stiger og stormfloa banker på hyttedøra flere ganger årlig, kan du se langt etter forsikringsoppjøret.

Forsikringsbransjen forbereder seg på flere og mer alvorlige naturskader. Den største utfordringen i de nærmeste åra er ekstreme nedbørssituasjoner, forteller informasjonssjef Stein Haakonsen i Finansnæringens Hovedorganisasjon.

– Folk tegner forsikringer mot uforutsette hendelser. Dersom havet stiger og alle vet at stormfloa kommer flere ganger per år, er det ikke lenger en uforutsett hendelse, sier Haakonsen.

– Betyr det at folk som har bygd hytter og hus på steder der det er grunn til å vente flomskader eller andre naturskader, ikke lenger får forsikret sine eiendommer?

– Den norske naturskademodellen er svært robust, men store klimatiske endringer kan tvinge gjennom endringer på forsikringsfronten, sier Haakonsen.

Hyttefolket gir blaffen

Hyttesugne sør- og østlendinger blir opp ett- og tosfrede millionbeløp og gir blaffen i om drømmehytta i framtida risikerer å bli feid på sjøen.

Eiendomsmeklere langs norskekysten fra Kristiansand til Fredrikstad avslører overfor Dagbladet at stormflo og det faktum at havet stiger faretruende, er et ikke-tema på visninger i et hett hyttemarked.

– Jeg tror nok jeg tenker mer på det enn kjøperne, sier mekler Hans Magnus Semb i advokatfirmaet Midgaard og Opthun i Kragerø.

– Dette er kjempealvorlig. Det er mange eiendommer i skjærgården her som kanskje ikke stikker mer enn én til 1,5 meter opp fra havet. Veldig mye av skjærgården rammes i så fall, enten det er kjendisenes hytteeiendommer eller andre folk.

Semb tror hyttekjøperne har vanskelig for å ta faren ved klimaendringene på alvor.

– De klarer ikke ta inn over seg noe som vil skje noen tiår fram i tid.

Tilbud på god solbeskyttelse

Soltilbud

Tilbud 1

Kjøp 2 solbeskyttende produkter fra Vichy og få Vichy Aftersun 75 ml med på kjøpet (verdi kr. 75,-).

Tilbud 2

Kjøp 1 Vichy solprodukt til barn og få solhatt og UV-armbånd med på kjøpet.

Vichy Capital Soleil inneholder fotostabilt filtersystem med Mexoryl® XL, som gir god beskyttelse mot UVA- og UVB-stråler. Tilbudet varer t.o.m. 30. juni, og så langt lageret rekker.

Alliance apotek
– for hele deg